V písni Král a klaun zpívá Karel Kryl: Tiše šeptal při té hrůze Inter arma silent Musae.. Nevím v důsledku jaké války tohle stokrát citované latinské úsloví zaznělo poprvé. Je však uvedené úsloví skutečně pravdivé?

Slovo válka je obsaženo ve všech jazycích světa a možná se skloňuje i tam, kam dosud nedohlédneme. Tisíce, milióny mužů šly v lidských dějinách proti sobě do války a zabíjely se ve jménu boha, vlasti, cti a všech dalších proklamovaných hodnot a hesel. Ale snad už v prvním křiku dvou kmenů, které byly ještě tak primitivní, že neznaly plyn, napalm, ani vodíkovou bombu, zněl jakýsi válečný pokřik, zárodek první bojové písně, první válečné hudební múzy.

Je otázkou kdo a kde skládal písně, se kterými šli lidé na smrt. U některých písní to však víme zcela přesně. V noci z 25. na 26. dubna 1792 zněla poprvé z úst vojáků francouzské ženijní jednotky píseň od důstojníka Claudie Josepha Rouge de Lisle s původním názvem Chant de guerre de l´Armee du Rhin (Bojová píseň rýnské armády) a od 30. července 1792, kdy ji zpívali dobrovolníci z přístavu Marseille, spěchající na pomoc Pařížské revoluci, až dodnes zvaná Marseillaisa, od 14. července 1795 francouzská hymna. Ta píseň zněla v obou světových válkách, zněla i na popravištích, kde ji zpívali francouzští partyzáni.

Cesty slávy písní zpívaných "inter armae" jsou nevyzpytatelné. V roce 1927 složil český skladatel Josef Vejvoda Modřanskou polku. V roce 1934 ji Vašek Zeman otextoval a od té doby ji zpíváme jako Škoda lásky. V roce 1938 se píseň ve němčině zpívá jako Rosamunde, o rok později se zpívá i jako Beer Barrel polka. Slavná cesta díla rodáka ze Zbraslavi u Prahy začala a na vrchol ji dostala 2. světová válka. Generál Eisenhower měl údajně prohlásit, že tahle píseň pomohla vyhrát Spojencům válku. Zněla vojákům na západní frontě, ale zpívali ji i vojáci Wehrmachtu a zněla i při pochodu do plynových komor, hraná lágrovými kapelami.

Písně nejsou zlé a dobré, zlá či dobrá jsou jen ústa těch , kteří je zpívají.

V roce 1915 složil jednadvacetiletý německý voják Hans Leip na stráži text o tom, jak moc se mu stýská po jeho dívce. Dívka se jmenovala Lilly Marlen. V roce 1937 přidal k veršům melodii německý písničkář Norbert Schulze a píseň poprvé zazpívala Eulalie Buntebergová s uměleckým jménem Lale Andersen. Píseň proslavilo až Radio Beograd 18. srpna 1941, kdy město bylo v rukou německé okupační armády. Píseň slyšeli i vojáci maršála Rommela bojující proti armádě maršála Montgomeryho v Africe. Píseň pak hrály desítky německých stanic a

stejně jako Škoda lásky, stala se i Píseň mladého strážného známá spíše jako Lilly Marlen, jednou z nejhranějších písní za Druhé světové války i po válce.

Pamatuji, že v poválečném Československu byla tato píseň synonymem pro nacistickou tvorbu a nehrála se. Paradoxní je, že ji zpívala například i Marlene Dietrichová a od roku 1944 ji zakázal hrát v Německu Joseph Goebbels, neboť porážky na frontě znamenaly konec zábavných pořadů.

V roce 1938 napsal skladatel Matvej Blanter na text Michaila Isakovského píseň Kaťuša, tentokrát o ruské dívce, kterou trápí stesk po milém, střežícím sovětskou hranici někde daleko. Za druhé světové války píseň proslavila zpěvačka Lidija Ruslanová a zpívala ji vojákům na frontě. Píseň byla tak slavná, že dala jméno i raketometům, kterým němečtí vojáci říkali "Stalinovy varhany".

Na rozdíl od stesku po Lilly Marlen mě Kaťušin stesk provázel od doby, kdy jsem se povinně začal učit ruštinu. Ale obě písně jsou stejně krásné, protože vyjadřují bolest a stesk společný všem lidem bez ohledu na válčící strany.

V roce 1912 složili Jack Judge a Harry Williams píseň s názvem Its a Long Way to Tipperary. O dva roky později ji už zpívali britští vojáci v nadšení z prvních válečných tažení na Západní frontu. Zpívala se i ve Druhé světové válce a u nás po roce 1948 symbolizovala dálku cesty ke svobodě.

Tak bych mohl pokračovat a citovat další a další písně, které se buď za války zrodily, nebo pomáhaly aspoň na chvilku zapomenout na hrůzy války.
V žánru folk a country je to zejména kapela Taxmeni, která se, zejména díky Jardovi Čvančarovi, jehož vynikající obrazové publikace o německé okupaci vydají za deset učebnic, snaží podobné písně hrát a propagovat.

Myslím, že Karel Kryl ve své krásně písni pravdu neměl. Múzy byly a jsou slyšet i uprostřed války. Přál bych si, aby už žádná píseň nebyla slavná především proto, že si ji za války budou zpívat vojáci.